

Latinská konjugace

- latina rozlišuje podle přítomné kmenotvorné přípony **4 konjugace** (v češtině označujeme jako třídy)

- Do **1. konjugace** patří slovesa zakončená v 1. os. sg. indikativu přítomné aktiva na: **-ō**, v infinitivu přítomné aktiva na **āre**. **Přítomná kmenotvorná přípona je -ā-**.

Vzor: *laudō, laudāre* (*chválím, chválit*)

- Do **2. konjugace** patří slovesa zakončená v 1. os. sg. indikativu přítomné aktiva na: **-eō**, v infinitivu přítomné aktiva na **ēre**. **Přítomná kmenotvorná přípona je -ē-**.

Vzor: *moneō, monēre* (*napomínám, napomínat*)

- Do **3. konjugace typu A** patří slovesa zakončená v 1. os. sg. indikativu přítomné aktiva na: **-ō**, v infinitivu přítomné aktiva na **-ere**. **Přítomný kmen je zakončen na konsonant**. V indikativu přítomné se před přítomnými koncovkami objevují vokály **-i-, -u-, -e-**.

Vzor: *legō, legere* (*čtu, číst*)

- Do **3. konjugace typu B** patří slovesa zakončená v 1. os. sg. indikativu přítomné aktiva na: **-iō**, v infinitivu přítomné aktiva na **-ere**. Jedná se o slovesa, která kolísají mezi 3. a 4. konjugací.

Vzor: *capiō, capere* (*chytám, chytat*)

- Do **4. konjugace** patří slovesa zakončená v 1. os. sg. indikativu přítomné aktiva na: **-iō**, v infinitivu přítomné aktiva na **-ire**. **Přítomná kmenotvorná přípona je -ī-**.

Vzor: *audiō, audīre* (*slyším, slyšet*)

Přehled časování jednotlivých sloves - přezens

Aktivum

čas	osoba	1. konjugace ¹	2. konjugace	3. konjugace A	3. konjugace B	4. konjugace
Inf. prez.		laudā-re	monē-re	leg-e-re	cape-re	audī-re
Ind. prez.	Sg 1	laud-ō	mone-ō	leg-ō	capi-ō	audi-ō
	Sg 2	laudā-s	monē-s	leg-i-s	capi-s	audī-s
	Sg 3	lauda-t	mone-t	leg-i-t	capi-t	audi-t
Pl	Pl 1	laudā-mus	monē-mus	leg-i-mus	capi-mus	audī-mus
	Pl 2	laudā-tis	monē-tis	leg-i-tis	capi-tis	audī-tis
	Pl 3	lauda-nt	mone-nt	leg-u-nt	capi-u-nt	audi-u-nt

Pasivum²

čas	osoba	1. konjugace	2. konjugace	3. konjugace A	3. konjugace B	4. konjugace
Inf. prez.		laudā-rī	monē-rī	leg-ī	capi	audī-rī
Ind. prez.	Sg 1	laud-or	mone-or	leg-or	capi-or	audi-or
	Sg 2	laudā-ris	monē-ris	lege-ris	cape-ris	audī-ris
	Sg 3	laudā-tur	monē-tur	leg-i-tur	capi-tur	audī-tur
Pl	Pl 1	laudā-mur	monē-mur	leg-i-mur	capi-mur	audī-mur
	Pl 2	laudā-mini	monē-mini	leg-i-mini	capi-mini	audī-mini
	Pl 3	lauda-ntur	mone-ntur	leg-u-ntur	capi-u-ntur	audi-u-ntur

Mimo pravidelná slovesa (přiraditelná k uvedeným konjugacím) má latina **nepravidelná slovesa**, která mají svoji vlastní konjugaci:

- *esse* (být)
- *posse* (moci) + další odvozená slovesa od *esse*
- *ferre* (nést)
- *velle, nōlle, mālle* (chtít, nechtít, raději chtít)

¹ Žlutě jsou zvýrazněny koncovky jednotlivých osob indikativu přezenta aktiva a pasiva.

² V latině je pasivum velmi frekventované.

Latinská konjugace

- *fieri* (stát se)
- *ire* (jít)

Deponentní slovesa

Jedná se o slovesa, která mají pouze pasivní formy, ale jejich význam je AKTIVNÍ!!!

Např. *hortor, hortārī* = povzbuzovat; *sequor, seqī* = následovat; *patior, patī* = trpět.

Formu *hortor* tedy nepřekládáme jako ‚jsem povzbuzován‘, nýbrž jako ‚povzbuzuji‘.

Původem se jedná o tzv. *media*, proto se někdy deponentní slovesa označují také termínem *media tantum*.³

Cvičení

Uvedené formy přeložte, přiřaďte ke správné konjugaci a vzoru a určete gramatické kategorie.

SLOVESO	OSOBA	ČÍSLO	ZPŮSOB	ROD	KONJUGACE/VZOR	PŘEKLAD
portās						
amāre						
lavāmur						
optās						
ambulās						
salūtāmus						
amor						
cantās						
narrat						
pugnant						
serviunt						
colunt						
audīris						
amat						
delētis						
vivunt						
dīcis						
delētur						
pugnat						
amant						
scrībitur						

³ Medium je slovesný rod vyjadřující děj, který podmět vykonává a zároveň je jím zasahován (např. *myji se*).

Latinská konjugace

Slovníček:

portō, āre = nosit

amō, āre = milovat

lavō, āre = umývat

optō, āre = žádat

ambulō, āre = chodit, procházet

salūtō, āre = zdravit

cantō, āre = zpívat

narrō, āre = vyprávět

pugnō, āre = bojovat

serviō, īre = sloužit

colō, ere = uctívat

audiō, īre = slyšet

dēleō, ēre = ničit, škodit

vīvō, ere = žít

dicō, ere = říkat

scribō, ere = psát